

อนาคต 10 ปีข้างหน้า

ที่ท้าทายของนักบริหาร (ค.ศ.2021- 2031)

ลมนิต วรรณนุวัตร

คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

ต่อจากฉบับที่แล้ว

(3) **ด้านภาวะการเงิน** อนาคต 10 ปีข้างหน้าที่ทำนายของนักบริหารที่สำคัญ คือ **อัตราดอกเบี้ย** จะคงที่ในอัตราที่ต่ำมากไปอีกนาน ทั้งจากคนสูงอายุที่มากขึ้นมีลักษณะความต้องการออมเงินผ่านการถือสินทรัพย์ปลอดภัย และมีแนวโน้มถือสินทรัพย์ที่มีอายุไถ่ถอนยาวขึ้นเพื่อเตรียมใช้ชีวิตหลังเกษียณ รวมทั้งความต้องการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทนี้จากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพต่างๆ อาจมีส่วนกดดันให้อัตราดอกเบี้ยระยะยาวลดต่ำลง และเส้นอัตราผลตอบแทนของพันธบัตรมีลักษณะน้อยลง ทำให้สถาบันการเงินที่โดยปกติสร้างกำไรจากส่วนต่างระหว่างดอกเบี้ยระยะสั้น และระยะยาวไม่สามารถทำกำไรได้เหมือนเดิม ระดับอัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในภาวะระดับต่ำยาวนานยังอาจสร้างแรงจูงใจให้นักลงทุนเข้าซื้อสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงมากขึ้น (Search for yield) และถ้ามีการประเมินความเสี่ยงต่ำเกินไป สร้างความเสี่ยงเพิ่มเติมต่อเสถียรภาพระบบการเงินได้อีกด้วย

ภาวะค่าเงินของประเทศ จะมีบางช่วงที่จะมีค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นอย่างมาก ที่จะทำให้กลุ่มสินค้าประเภทการส่งออกจะลำบากในขณะที่กลุ่มสินค้านำเข้าก็เหมือนจะดีขึ้น แต่จะทำให้เกิดภาวะการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ เพิ่มสูงขึ้น การที่ประเทศไทยมีภาวะค่าเงินไม่คงที่จะทำให้ขาดเสถียรภาพ เพราะประเทศไทยยังเป็นประเทศที่พึ่งพาการส่งออกทั้งสินค้า และบริการในระดับสูง จากเดิมที่ประเทศไทยเคยอยู่ในภาวะเกินดุลบัญชีเดินสะพัดอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา จะยังส่งผลให้เกิดเป็นแรงกดดันให้เงินบาทแข็งค่าในระยะยาว การแข็งค่าของเงินบาทอย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อผู้ส่งออกไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งในด้านความสามารถในการแข่งขัน และผลกำไรในรูปเงินบาทที่จะลดลงไป เนื่องจากผู้ส่งออกไทยส่วนใหญ่มีสถานะเป็นผู้ประกอบการที่ไม่สามารถกำหนดราคาสินค้าในตลาดโลกได้เอง (Price taker) ทำให้ธุรกิจบางประเภทที่แม้จะไม่

เคยอยู่แยกกัน เช่น กล้องถ่ายรูป เครื่องคิดเลข วิทยุ TV นาฬิกา ฯลฯ มาไว้ในเครื่องเดียว อย่างไรก็ตาม ในกรณีของประเทศไทยจากปัจจัยด้านอุปสงค์หรือกำลังซื้อของผู้บริโภคที่หายไป จากที่กล่าวมาแล้วนั้น อาจมีส่วนสำคัญต่ออัตราเงินเฟ้อที่ลดลง จากข้อสังเกตสองประการ คือ

(1) อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานที่ไม่รวมราคาอาหารสด และพลังงาน (Core inflation) ซึ่ง

สะท้อนแรงกดดันจากเงินเฟ้อที่มาจากด้านกำลังซื้อได้ดีกว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไป มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องโดยเฉพาะในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 1997 และ 2008 เป็นต้นมา

(2) เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อเป็นรายอุตสาหกรรมของไทย ในช่วงกว่า 25 ปีที่ผ่านมา ราคาสินค้าลดลงในแทบทุกหมวดสินค้าในตะกร้าเงินเฟ้อ ในกลุ่มนี้สินค้าที่ราคาชะลอตัวลงมากที่สุด คือ กลุ่มประเภทสินค้าด้านอาหาร เสื้อผ้า และนันทนาการ ซึ่งสอดคล้องกับทั้งพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มผู้สูงอายุที่บริโภคสินค้าในกลุ่มนี้ลดลง และอัตรากำไรของบริษัทในธุรกิจในกลุ่มนี้ที่ชะลอตัวลง ผลพวงอีกประการหนึ่ง คือ อัตราเงินเฟ้อที่ชะลอลงเกิดจากตลาดที่ไม่ขยายตัว แต่ในอนาคตจากภาวะสังคมสูงวัยกับแรงกดดันค่าเงินบาทแข็งขึ้น

โดนกระทบจากตลาดที่หดตัวในประเทศโดยตรง แต่ผลผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกเป็นหลักก็ได้รับผลกระทบไปด้วยเช่นกัน กลายเป็นปัจจัยซ้ำเติมภาวะการลงทุนภายในประเทศอีกต่อหนึ่ง เมื่อมองไปข้างหน้า ปัญหาเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อค่าเงินบาทนี้มีแต่จะรุนแรงขึ้น และยากที่จะต้านทานได้ด้วยมาตรการแทรกแซงค่าเงินในระยะสั้น

นอกจากนี้ความไม่สมดุลระหว่างการออม และการลงทุนภายในประเทศ ช่องว่างระหว่างการออม และการลงทุนโดยรวมของไทยกว้างขึ้นเรื่อยๆ (Saving-Investment Gap) เช่นเดียวกับอีกหลายประเทศที่ตกอยู่ในภาวะสังคมสูงวัย ที่เห็นได้ชัด คือ ประเทศญี่ปุ่น สาเหตุเนื่องมาจากกลุ่มประชากรในวัยเตรียมเกษียณ และวัยเกษียณอายุมักมีความต้องการใช้จ่ายใช้สอยลดลง และมีอัตราการออมสูงขึ้น เพื่อเตรียมรับมือกับรายได้ที่จะหายไปปยามเกษียณ ในขณะเดียวกันการลงทุนของประเทศก็มักจะชะลอตัวลงไปด้วยจากโอกาส และผลตอบแทนจากการลงทุนที่ลดลงตามการหดตัวของตลาดภายในประเทศดังที่กล่าวมาข้างต้น ช่องว่างระหว่างการออม และการลงทุนที่ห่างออกจากกันเรื่อยๆ สุดท้ายแล้วสร้างแรงกดดันต่อค่าเงินบาทในระยะยาว จากความต้องการสินค้าเพื่อการบริโภค และการลงทุนที่น้อยลง ทำให้ประเทศมีการนำเข้าสินค้าที่ลดลง ซึ่งเป็นหนึ่งในผลพวงที่เกิดขึ้นตามมาจากการลงทุนและการบริโภคที่ต่ำก็จะส่งผลต่อแนวโน้มการแข็งค่าเงินของเงินบาท และการลดความสามารถในการแข่งขันลงของภาคการส่งออกของประเทศไทย

อัตราเงินเฟ้อ อัตราเงินเฟ้อจากเดิมในช่วงหลังปี ค.ศ.1970 เป็นต้นมา มีทิศทางที่ต่ำลงต่อเนื่องทั่วโลก สาเหตุสำคัญมาจากการปัจจัยด้านอุปทาน ทั้งจากราคาน้ำมันที่ลดลงจากในอดีต การแข่งขันที่สูงขึ้น และต้นทุนที่ถูกลงจากการเปิดเสรีทางการค้า การก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย รวมถึงรูปแบบสินค้าใหม่ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือในปัจจุบันที่รวมเอาฟังก์ชันผลิตภัณฑ์หลายประเภทที่

โครงสร้างระบบการเงิน จะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบการเงินของประเทศไทย ไปอย่างมากจากการเข้าสู่สังคมสูงวัย ไม่เพียงแต่สร้างผลกระทบต่อเศรษฐกิจแต่จะทำให้ภาวะการเงินและบทบาทของธนาคารพาณิชย์ได้รับกระทบอย่างมีนัยสำคัญ จากความเปราะบางให้กับระบบการเงินของประเทศไทยที่ยังมีการดำเนินการธุรกรรมด้านการรับเงินฝาก และการปล่อยกู้จะทำให้โครงสร้างระบบการเงินต้องเปลี่ยนไป และเหตุผลที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงอีก 3 ปัจจัยหลักคือ

- 1) อัตราดอกเบี้ยในประเทศจะอยู่ในระดับต่ำอีกนาน
- 2) ธุรกิจหลักของธนาคารจะได้รับผลกระทบจากการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลง โอกาสในการลงทุนของภาคธุรกิจไทยที่น้อยลงด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ธุรกิจหลักของธนาคาร คือ การปล่อยสินเชื่อเงินกู้ให้กับบริษัทเอกชน มีโอกาส และผลตอบแทนลดลงด้วย ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างกำไรของธนาคารอีกรอบหนึ่ง
- 3) สถาบันการเงินหันไปหาธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูงขึ้นเพื่อรักษาระดับกำไรไว้ จากโอกาสในการปล่อยสินเชื่อธุรกิจ (Corporate lending) ที่ลดลง และอัตราดอกเบี้ยระยะยาวที่อยู่ในระดับต่ำ สถาบันการเงินจึงมีแนวโน้มแข่งขันรุนแรงขึ้นในช่องทางธุรกิจที่อาจมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้น เช่น การรุกตลาดสินเชื่อรายย่อย การบุกเบิกธุรกิจใหม่ต่างประเทศ ซึ่งหากไม่มีการประเมินความเสี่ยงอย่างรัดกุม อาจส่งผลทางอ้อมต่อเสถียรภาพโดยรวมของระบบธนาคารในระยะยาว

(4) ด้านประสิทธิผลจากนโยบายการเงิน และการคลัง ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายเศรษฐกิจมหภาค จะเริ่มมีข้อจำกัดมากขึ้นเรื่อยๆ

และส่งผลกระทบสร้างความท้าทายของนักบริหารในการดำเนินธุรกิจให้อยู่ในรอดในระยะต่อไป นับได้ว่าการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ถึงแม้จะไม่ใช่อุปสรรคการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันเหมือนกับวิกฤต การแพร่กระจายไวรัส Covid-19 ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 ที่เกิดทุกประเทศในโลกนี้ประสบปัญหาอยู่ แต่เป็นปัญหาที่รุกรานเข้ามาต่อเนื่องแบบช้าๆ และจะส่งผลกระทบต่อศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยในระยะข้างหน้าอย่างมหาศาล และแทบจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เลย จากพฤติกรรมผู้บริโภค และประชาชน โดยทั่วไปที่เปลี่ยนแปลงไปจะทำให้เป็นข้อจำกัดของนักบริหารก็ต้องพิจารณาในส่วนของการบริหารประเทศของภาครัฐบาลในด้านการเงินนโยบายการเงินและนโยบายการคลังในการบริหารประเทศ ผู้บริหารในภาคธุรกิจอุตสาหกรรมจะต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้นในอนาคต 10 ปีข้างหน้า ดังนั้นนักบริหารจะต้องแสวงหาโอกาสทางธุรกิจที่สอดคล้องกับโครงสร้างประชากรในอนาคต เน้นพัฒนาทักษะแรงงานและเทคโนโลยีเพื่อชดเชยแรงงานที่หายไป และพิจารณาการลงทุนข้ามชาติมากขึ้น (มองตลาดในต่างประเทศ) จากสถานการณ์ที่ชาวต่างชาติยังไม่เข้ามาประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา ตั้งแต่มีการแพร่กระจายไวรัส covid-19 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะมีผลในอีก 10 ปีข้างหน้า เศรษฐกิจไทยกำลังจะเจออุปสรรค และความท้าทายใหม่ ๆ อีกมากอย่างไม่เคยมีมาก่อน จากทั้งปัจจัยเชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจของประเทศไทยเอง และโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

TPA news

เรียน TNI ได้อะไรที่มากกว่า

++

โครงการแลกเปลี่ยน
ทั้งประเทศญี่ปุ่น
และอาเซียน

ทุกหลักสูตร
จะได้ความรู้ภาษาญี่ปุ่น
และอังกฤษ

ทุนการศึกษา
ตั้งแต่ 25 - 100%
พร้อมค่าครองชีพ

การเรียน
สโตร์ญี่ปุ่น
แบบ Monozukuri
เน้นทฤษฎีควบคู่
กับการปฏิบัติงาน

มีโอกา
สฝึกงาน / สหกิจ
กับบริษัทชั้นนำ
ทั้งไทยและญี่ปุ่น
เรียนจบมีงานทำ
100%

ThaiNichi, TNIADMISSIONCENTER
สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น www.tni.ac.th 02 763 2601-5
1771/1 ก.พัฒนาการ ร.หว่าง ข.พัฒนาการ 37-39 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250